บทความวิจัย

ประสบการณ์หลังตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในภาคเหนือตอนบน*

ศศินันท์ พันธ์สุวรรณ** พัชรินทร์ สังวาลย์** อิชยา มอญแสง** พัชรินทร์ ไชยบาล**

บทคัดย่อ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยเฉพาะในกลุ่มของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เป็นประเด็นสำคัญที่บุคลากรในทีมสุขภาพต้องตระหนักถึง และให้ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมปัญหาสุขภาพทั้งของมารดาและทารก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานตามมุมมองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเอง โดยมีผู้เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 17 ราย คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง มีอายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปี เป็นหญิงครรภ์แรก อายุครรภ์ระหว่าง 32 ถึง 36 สัปดาห์ และอาศัยอยู่ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยนี้ อธิบายประสบการณ์ของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานตามการรับรู้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยพบว่า การตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานนั้นส่งผลให้ตัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกิดความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง และทำให้การใช้ชีวิตในแบบของการเป็นวัยรุ่นได้สิ้นสุดลง มีการตอบโต้ต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นด้วยการมีปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบ และหาทางเลือกสำหรับก้าวต่อไปของชีวิต ห่วงกังวลต่อสภาวะของทารกภายในครรภ์ และการแสดงบทบาทของการเป็นมารดา เตรียมตนเองสำหรับการดูแลทารก และการเตรียมของใช้และสภาพแวดล้อมสำหรับทารกแรกเกิด มีการวางแผนสำหรับการเลี้ยงดูบุตร การวางแผนสำหรับการทำงาน และการกลับเข้าไปยังระบบการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาการให้บริการที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

คำสำคัญ: ประสบการณ์; การตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงาน; หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

ความเป็นมาของปัญหา

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมและบุคลากรในทีมสุขภาพต้องให้ความเอาใจใส่และตระหนักถึงอย่างจริงจัง เนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบอย่างมากต่อมารดาและทารกทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เช่น มีภาวะโลหิตจาง ความดันโลหิตสูง เจ็บครรภ์คลอดนาน คลอดก่อนกำหนด ทารกน้ำหนักตัวน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (Lowdermilk, & Perry, 2004) นอกจากนี้แล้ว การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังส่งผลกระทบต่อสภาพอารมณ์และสังคมด้วย เนื่องจากสังคมไทยไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นหญิง ดังนั้นหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วจึงมักมีความรู้สึกมีปมด้อย กลัวถูกฝ่ายชายทอดทิ้ง โดยเฉพาะเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นก็จะยิ่งรู้สึกกดดัน อับอาย และรู้สึกต้องรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น (วิทิตา, 2551) เกิดความกลัว วิตกกังวล รวมทั้งภาวะซึมเศร้าและอาจคิดฆ่าตัวตาย ภาวะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นภาวะวิกฤตของชีวิต สำหรับประเทศไทยพบว่า อัตราของภาวะซึมเศร้าระยะตั้งครรภ์ในกลุ่มของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอยู่ที่ร้อยละ 47 ในขณะที่อุบัติการณ์ของภาวะซึมเศร้าหลังคลอดในกลุ่มของวัยรุ่นมีจำนวนสูงกว่านั่นคือ อยู่ที่ร้อยละ 54 (Nirattharadorn, 2005) โดย 1 ใน 5 ของมารดาที่เป็นเด็กวัยรุ่นไทยที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการซึมเศร้ารุนแรง และมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการรักษาจากจิตแพทย์ (Srisaeng, 2003) และอุบัติการณ์เหล่านี้จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นไปโดยหญิงตั้งครรภ์นั้นไม่ได้แต่งงาน (East, Chien, & Barber, 2012) อาจส่งผลกระทบในระยะยาวต่อสภาพจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ได้ มีรายงานว่า ระดับอาการซึมเศร้าที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้หญิงตั้งครรภ์พยายามฆ่าตัวตาย (Al-Sahab, Heifetz, Tamim, Bohr, & Connoly, 2012)

อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ทราบชัดเจนว่าการเกิดอุบัติการณ์ของการมีอาการซึมเศร้าที่สูงทั้งในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดนั้นมีความสัมพันธ์กับการไม่ได้แต่งงานหรือไม่ เนื่องจาก 2 การศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มที่แต่งงานและกลุ่มที่ไม่ได้แต่งงาน อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัดและเฉพาะเจาะจงว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองไว้ว่าอย่างไร ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานเป็นประสบการณ์ที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาวะสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งเศรษฐกิจสังคมของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและทารก นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานต้องเผชิญกับการมีปฏิกิริยาและทัศนคติในทางลบจากพ่อแม่รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ในสังคม เนื่องจากในสังคมไทยการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานยังไม่ได้รับการยอมรับจึงทำให้สิ่งนี้เป็นเหมือนตราบาป ผิดทำนองคลองธรรม นอกจากนี้จากการศึกษาที่ผ่านมายังพบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมักถูกครอบครัวและคู่สมรสปฏิเสธเนื่องจากมองว่าเป็นการทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล (วิทิตา, 2551)

จะเห็นได้ว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยที่ไม่ได้แต่งงานยังคงถือเป็นตราบาปสำหรับสังคมไทย แม้ว่าบางคนไม่ได้สนใจกับสิ่งนี้เท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อมูลอยู่น้อยมากเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน วัยรุ่นกลุ่มนี้อาจรู้สึกผิดหวังและสับสนที่จะต้องดำรงบทบาทของหญิงตั้งครรภ์ รวมทั้งบทบาทการเป็นมารดา ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือ มีความเป็นไปได้ที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานไม่มีความพร้อมที่จะเป็นมารดา ไม่มีการสร้างสัมพันธภาพกับบุตร ส่งผลให้เกิดความเครียดและความขัดแย้งในตนเอง และเป็นไปได้ที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ส่วนใหญ่จะไม่มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของบุตรโดยวางแผนที่จะ

ให้บุตรที่เกิดมาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของพ่อแม่ของตน ซึ่งในทางตรงกันข้าม บุคลากรในทีมสุขภาพก็มองว่า มารดาควรจะมีความรับผิดชอบในการดูแลตอบสนองความต้องการของบุตรด้วยตนเอง เพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก (Desocio, Holland, Kitzman, & Cole, 2013) เกิดความรู้สึกขัดแย้งในตนเองระหว่างความต้องการที่จะใช้ชีวิตวัยรุ่นที่มีความอิสระและสนุกสนานตามวัยกับบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นนั่นคือการที่จะต้องมาดำรงบทบาทการเป็นมารดา (Olsson & Wijewardena, 2010) แม้กระนั้นก็ตาม เจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพและบุคคลทั่วไปยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนถึงปัญหาที่ซับซ้อนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มนี้ จนกว่าจะได้มีการศึกษาและทำความเข้าใจผ่านมุมมองจากประสบการณ์การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน จะช่วยให้ได้รับทราบถึงปฏิกิริยาตอบสนอง อารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความต้องการที่แท้จริงของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงประสบการณ์การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานจากมุมมองของคนกลุ่มนี้ว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพราะหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพทั้งมารดาและทารก มักเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรง และมีข้อเสียเปรียบด้านเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพและบุคคลทั่วไปยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจน ถึงปัญหาที่ซับซ้อนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มนี้ การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและการบันทึกภาคสนาม ซึ่งยึดหลักแนวคิดพื้นฐานและความเชื่อว่า ข้อเท็จจริงที่ดีที่สุดคือ ได้จากการสะท้อนคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ที่เป็นมุมมองของผู้ให้ข้อมูลเอง โดยเปิดโอกาสให้บุคคลพูด ระบายความรู้สึก และแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เพื่อให้เข้าใจในความรู้สึกที่แท้จริงและมีความลึกซึ้งในทุกแง่ทุกมุมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ศึกษา ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงประสบการณ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานอย่างแท้จริงทั้งในประเด็นความรู้สึกหรือการแสดงออกต่อการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ปัญหา อุปสรรค หรือสิ่งกังวลเกี่ยวกับการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น รวมทั้งแนวทางการเตรียมตัวเป็นแม่และวางแผนอนาคต ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุคลากรทางด้านสุขภาพในการนำมาปรับปรุงแผนการพยาบาลให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในการให้บริการที่มีคุณภาพแก่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ลดภาวะเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพทั้งของมารดาและทารก และได้รับการบริการทางสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน

คำถามการวิจัย

1. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการรับรู้อย่างไรต่อการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงาน
2. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการตอบโต้ออกมาอย่างไรต่อการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงาน
3. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความเป็นห่วงกังวลอะไรต่อการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงาน
4. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมีการเตรียมตนเองสำหรับบทบาทการเป็นมารดาอย่างไร
5. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมีการวางแผนสำหรับอนาคตไว้อย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานใน

ภาคเหนือตอนบน โดยภายหลังจากได้รับหนังสืออนุมัติให้เข้าเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าแผนกฝากครรภ์โรงพยาบาลทุติยภูมิแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มจากการให้เจ้าหน้าที่พยาบาลที่แผนกฝากครรภ์ช่วยสำรวจรายชื่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทั้งหมด และตรวจสอบกำหนดการนัดหมายมาฝากครรภ์ เมื่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมาฝากครรภ์ตามนัด ผู้วิจัยให้เจ้าหน้าที่พยาบาลที่แผนกฝากครรภ์ช่วยทำการคัดกรองเบื้องต้น โดยซักถามเกี่ยวกับสถานภาพสมรสของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งกระบวนการคัดกรองดังกล่าวได้จัดทำในบริเวณห้องที่มีความเป็นส่วนตัว เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เมื่อได้ข้อมูลหญิงตั้งครรภ์รายใดยังไม่แต่งงานพร้อมกับมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ 1) ตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานทั้งโดยประเพณีและทางกฎหมาย 2) การให้ข้อมูลครั้งแรกต้องมีอายุครรภ์ระหว่าง 32 ถึง 36 สัปดาห์ 3) เป็นผู้มีภาวะสุขภาพดีไม่มีโรคหรือภาวะแทรกซ้อนใดๆ ระหว่างตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจะได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือให้เข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยตามความสมัครใจ การตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด และในขณะที่เข้าร่วมวิจัยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยจะไม่ถูกเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและผู้ปกครองยืนยันการยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ด้วยความเต็มใจ เนื่องจากการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานในวัยรุ่นเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน เปราะบาง และเป็นความลับส่วนบุคคล ได้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้และสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 17 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนกันยายน 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จนกระทั่งมีความอิ่มตัวของข้อมูล

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดาผู้ปกครอง ลักษณะครอบครัว ลักษณะของที่พัก การตั้งครรภ์ที่ ประวัติทางสูติกรรม อายุครรภ์ขณะสัมภาษณ์ ฝากครรภ์ครั้งแรก แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแนวคำถามผ่านการตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถามและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในจำนวนนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผดุงครรภ์ขั้นสูง 1 ท่าน ด้านสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ 1 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดสอบสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน จำนวน 2 ราย เพื่อทดสอบความชัดเจนของข้อคำถามและการสื่อความหมายระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล ภายใต้การตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ตัวอย่างแนวคำถาม 1) ตั้งครรภ์ครั้งนี้ท่านได้วางแผนไว้ล่วงหน้าหรือไม่ 2) ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น 3) การตั้งครรภ์ครั้งนี้ส่งผลต่อตัวท่านและบุคคลในครอบครัวท่านอย่างไร 4) ท่านรู้สึกกังวลอะไรบ้างเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ครั้งนี้ 5) ท่านเตรียมตัวที่จะเป็นแม่หรือไม่อย่างไร 6) ท่านได้วางแผนอนาคต

ของตัวเองอย่างไร

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองภายหลังการรับรองเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยพะเยา และคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาลพะเยา จังหวัดพะเยา ทำการพิทักษ์สิทธิ์แก่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายโดยจำนวนครั้งในการสัมภาษณ์และสังเกตอยู่ระหว่าง 2-3 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที จนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัวและไม่ปรากฏข้อมูลใหม่ มีการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัย (trustworthiness) โดยวิธีการบันทึกเทป การสัมภาษณ์และการถอดเทปแบบคำต่อคำ (transcribed verbatim) ประโยคต่อประโยค นอกจากนี้ยังใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสังเกต โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ประสบการณ์การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานที่นำเสนอประกอบด้วย การรับรู้ต่อการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน การตอบโต้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน สิ่งที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานกำลังเป็นห่วงกังวล การเตรียมตนเองสำหรับบทบาทการเป็นมารดา การวางแผนอนาคตของตนเอง

การรับรู้ต่อการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานของผู้ให้ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มี 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง และรู้สึกว่า การใช้ชีวิตในแบบของการเป็นวัยรุ่นได้สิ้นสุดลง

ความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง เนื่องจากสังคมไทยปลูกฝังในเรื่อง บรรทัดฐานทางเพศและการตั้งครรภ์ที่ค่อนข้างสูง โดยจะกำหนดให้การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้ภายใต้ระบบของสถาบันครอบครัวเท่านั้น ซึ่งกรณีที่ผู้หญิงโสดตั้งครรภ์ส่งผลให้ได้รับการประณามหรือถูกติฉินนินทาจากผู้คนในสังคม ซึ่งความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเองตามมุมมองของวัยรุ่นตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานจึงแบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ย่อย คือ ถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดี และการสูญเสียความมีศักดิ์ศรีในตัวเอง

ถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดี

ภายใต้บรรทัดฐานทางสังคมที่บัญญัติไว้ว่า ผู้หญิงที่ดีจะต้องมีพฤติกรรมในเรื่องเพศที่ถูกต้องดีงามตามแบบแผน มีการประพฤติตนที่เหมาะสม โดยเฉพาะความหมายของการตั้งครรภ์ที่คนทั่วไปยอมรับ ต้องหมายถึงครรภ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่หญิงชายได้ผ่านการแต่งงานที่สมบูรณ์เท่านั้น ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ในขณะที่ยังโสดหรือตั้งครรภ์ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม เช่น กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนนั้นล้วนเป็นความน่าอับอายที่สมควรถูกประณามจากคนในสังคม ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่รักนวลสงวนตัว ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“หนูท้องตอนอยู่ ม.4 ไปไหนมาไหนคนก็จะมองมาที่หนูแล้วก็พูดซุบซิบนินทากันประมาณว่า “ดูเด็กผู้หญิงคนนั้นสิอายุยังน้อยอยู่เลยก็ตั้งท้องซะละ” หนูรู้สึกอายมากทุกครั้งเมื่อเจอเหตุการณ์แบบนี้ คนพวกนั้นเขาคงคิดว่าหนูเป็นเด็กไม่ดี” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7)

การเรียนไม่จบต้องออกจากโรงเรียนก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นถูกมองว่าเป็นเด็กไม่ดี เพราะคนในสังคมมองว่า เด็กดีต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนการศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดการเป็นเด็กที่ดีหรือเลว ฉะนั้นการที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เรียนไม่จบและต้องออกจากโรงเรียนจึงถูกมองว่า เป็นเด็กไม่ดีผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

“หนูถูกมองว่าเป็นเด็กไม่ดีในสายตาของใครต่อใคร เพราะว่าเรียนยังไม่จบ ม.6 ท้องแล้วก็ต้องออกจากโรงเรียน มาอยู่บ้านแฟน เพื่อนคน

อื่นๆ เรียนหนังสือกันหมด เด็กที่เรียนหนังสือจบเป็นเด็กที่ดีมีอนาคต ไม่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ส่วนหนูท้องในวัยเรียนเป็นคนไม่ดี เรียนหนังสือไม่จบ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

การสูญเสียความมีศักดิ์ศรีในตัวเอง

หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานมองว่า ผู้หญิงนั้นจะมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีในสายตาผู้ชายก็ตรงที่เป็นสาวพรหมจรรย์ พรหมจรรย์จึงเปรียบเสมือนศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงทุกคน ผู้หญิงที่เสียพรหมจรรย์แล้วก็เปรียบเสมือนเพชรที่มีตำหนิ ที่แม้จะยังดูสวยงามอยู่ แต่ก็หมดศักดิ์ศรีและลดคุณค่าลงอย่างมาก หญิงสาวทั้งหลายจึงควรสังวรระวังใจของตัวเองให้ดี ถ้าเรายังมีพรหมจรรย์ เราก็ยังมีศักดิ์ศรี มีข้อต่อรอง แต่ถ้าเราไร้พรหมจรรย์ เราก็จะหมดศักดิ์ศรี หมดคุณค่าในตัวเองหมดข้อต่อรอง จากฝ่ายชายผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

"หนูเสียตัวให้กับแฟนไปแล้ว ชีวิตจริงไม่ใช่เกมส์ที่จะกลับมาตั้งต้นใหม่ได้เรื่อยๆ เมื่อเสียความบริสุทธิ์ไปแล้ว ก็เท่ากับเสียคุณค่า เสียศักดิ์ศรีของตัวเองไปแล้ว ไม่สามารถกู้กลับคืนมาได้อีกต่อไป หมายถึงชีวิตหรืออนาคตของตัวเองทั้งหมดเลยก็ได้" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 17)

การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานนั้นส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกว่า ทำให้ตนหมดศักดิ์ศรีลูกผู้หญิง และไม่ได้รับการยกย่องเชิดชูให้จัดพิธีแต่งงาน ทำให้พวกเขาสูญเสียคุณค่าในตนเอง และรู้สึกอับอายต่อสิ่งที่เกิดขึ้นหนึ่งในผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"หนูเรียนไม่จบ ท้องก่อนแต่ง หนูรู้สึกเสียใจที่ยอมเสียตัวให้เขา หนูถูกมองว่าเป็นผู้หญิงง่ายเลยไม่มีโอกาสได้แต่งงาน ได้ค่าน้ำนมให้แม่" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

"แม่ของแฟนหนูบอกว่า เรื่องราวล่วงเลยมาถึงขนาดท้องแบบนี้แล้ว คงไม่จัดพิธีรีตองอะไร เพราะการที่ให้หนูกับลูกในท้องเข้ามาอยู่ที่บ้าน และจะช่วยดูแลลูกหลังคลอดก็มากแล้ว พ่อแม่เขาพูดแบบไม่สนใจและไม่คิดเลยว่า หนูลูกมีพ่อมีแม่เขาไม่ให้เกียรติพ่อกับแม่หนูเลย" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

การใช้ชีวิตในแบบของการเป็นวัยรุ่นได้สิ้นสุดลง

ช่วงชีวิตของการเป็นวัยรุ่น ถือเป็นช่วงเวลาของการมีปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนมีกิจกรรมที่สนุกสนานกับกลุ่มของเพื่อนๆ ที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน แต่สิ่งเหล่านี้ต้องมีอันจบสิ้นลงเมื่อวัยรุ่นผู้นั้นเกิดตั้งครรภ์ขึ้น การใช้ชีวิตในแบบของวัยรุ่นได้สิ้นสุดลงตามมุมมองของวัยรุ่นตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ การถูกตัดขาดจากเพื่อนและการไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นของวัยรุ่น

การถูกตัดขาดจากเพื่อน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมักจะถูกสังคมมองว่าเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีสำหรับวัยรุ่นคนอื่นๆ พวกเธออาจจะชักชวนเพื่อนๆ ให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดการตั้งครรภ์ขึ้นในวัยเรียน ดังนั้นจึงถูกกีดกันจากผู้ปกครองของเพื่อนๆ โดยสั่งห้ามบุตรหลานของตนเองไม่ให้มาคบค้าสมาคมกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

"พ่อแม่ของเพื่อนไม่อยากให้ลูกสาวของพวกเขาคบกับหนู เพราะเขาบอกว่าหนูเป็นเด็กไม่ดี กลัวว่าถ้าปล่อยให้ลูกของเขาคบหนู ลูกสาวเขาอาจเรียนไม่จบ แล้วก็อาจจะท้องแบบหนู" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

"หนูคิดว่า เพื่อนสนิทของหนูคงถูกพ่อแม่ของเขาห้ามไม่ให้มาคบกับหนู เพราะกลัวเพื่อนหนูเป็นเด็กไม่ดีหรือไม่ก็ท้องในวัยเรียน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 15)

การไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นของวัยรุ่น

การตั้งครรภ์ทำให้วัยรุ่นหญิงไม่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เคยปฏิบัติได้ตามปกติ เช่น ขี่หรือซ้อนจักรยานยนต์ ไปดูหนัง ฟังเพลง ร้องคาราโอเกะตามห้างสรรพสินค้า ออกเที่ยวตามแหล่ง

บันเทิงต่างๆ ยามค่ำคืน จากการมีสรีระที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการตั้งครรภ์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"หนูเป็นคนชอบเที่ยว แฟนก็ชอบเที่ยว แต่พอท้องโตขึ้นมาก็ไปเที่ยวเหมือนเมื่อก่อนไม่ได้ อยากคลอดเร็วๆ จะได้ไปไหนมาไหนได้บ้าง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8)

"ปกติหนูจะขี่มอเตอร์ไซด์ไปเที่ยวกับเพื่อนๆ พอท้องก็ขี่มอเตอร์ไซด์ไม่สะดวกกลัวกระทบกระเทือนลูกในท้อง จะออกไปสนุกสนานกับเพื่อนๆ เหมือนเดิมก็ไม่ได้" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

การหยุดเรียนหนังสือ

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถเรียนหนังสือต่อได้ในช่วงเวลาหนึ่ง หลังจากที่รับรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ แต่เมื่อภาพลักษณ์เปลี่ยนแปลงจากอายุครรภ์ที่เพิ่มขึ้น หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะจัดการเรื่อง การเรียนของตนเองด้วยการพักการเรียนและลาออกแม้ว่าในปัจจุบันทางสถานศึกษาต่างๆ มีนโยบายในการให้โอกาสวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ได้ศึกษาต่อจนจบได้ แต่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเองที่รู้สึกอายเพื่อน อายครู ไม่อยากไปโรงเรียนจึงตัดสินใจหยุดเรียนในช่วงตั้งครรภ์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

"อยากเรียนจนจบมหาวิทยาลัย แต่ความฝันนั้นก็ต้องพังทลายเพราะตั้งท้องก็รู้สึกเสียใจมากกับสิ่งที่เกิดขึ้น อยากไปเรียนแต่อายเพื่อนๆ อายรุ่นน้อง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1)

"พอรู้ว่าท้อง หนูก็ไม่ไปโรงเรียนอีกเลย คิดว่าพอคลอดลูกเสร็จแล้วหนู ก็จะไปสมัครเรียนที่ กศน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

การตอบโต้วัยรุ่นหญิงเมื่อทราบว่าตนเองเกิดการตั้งครรภ์โดยที่ยังไม่ได้แต่งงาน จากผลการศึกษานี้ พบว่า แบ่งได้เป็นสองหมวดหมู่ ได้แก่ การมีปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบ และตัดสินทางเลือกสำหรับก้าวต่อไปของชีวิต

การมีปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบ

การตอบโต้ทางด้านสภาพอารมณ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน สามารถอธิบายออกมาในแง่ของอาการตกใจ ความวิตกกังวลและความรู้สึกอาย

อาการตกใจ อาการตกใจ เป็นการตอบโต้ทางด้านสภาพอารมณ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เพราะแทนที่เมื่อทราบว่ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้นจะเป็นเรื่องที่น่ายินดีปรีดา แต่ความรู้สึกเหล่านี้กลับถูกแทนที่ด้วยความตระหนกตกใจเหมือนทุกอย่างมันพังทลายลงมาตรงหน้า สภาพอารมณ์เช่นนี้ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภาวะที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานต้องเผชิญ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

"วินาทีแรกที่หนูรู้ว่าหนูท้องก็เหมือนฟ้าผ่าลงมากลางหัว ตกใจมาก อยากให้มันเป็นเพียงความฝัน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

"ซื้อที่ตรวจฉี่มาตรวจขึ้นสองขีด รู้สึกว่าชีวิตนี้จบแล้ว อึ้ง คิดอะไรไม่ออกเลย ไม่คิดว่าตัวเองจะท้อง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1)

ความวิตกกังวล การตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ส่วนใหญ่จะเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ขึ้น วัยรุ่นก็จะมีความวิตกกังวลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

"แม่หนูทำงานอยู่เมืองนอกส่งเงินมาให้หนูเรียนหนังสือ ถ้าแม่รู้ว่าหนูท้อง แม่จะต้องผิดหวังเสียใจในตัวหนู แม่คงรับไม่ได้แน่ๆ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

"พอรู้ตัวว่าท้อง หนูกังวลว่าพ่อกับแม่หนูจะไม่ยอมรับเพราะแม่สอนหนูตลอดเวลาว่า อย่าชิงสุกก่อนห่าม ให้ตั้งใจเรียนเพราะถ้ามีแฟนแล้วท้อง เรียนไม่จบ จะทำให้พ่อกับแม่ขายหน้าคนอื่น" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

ความรู้สึกอาย ความรู้สึกอาย เป็นการตอบโต้ทางด้านสภาพอารมณ์อีกอย่างหนึ่งของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพราะเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นในช่วงที่ไม่เหมาะสมไม่เป็นไปตาม

บรรทัดฐานของสังคม ผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

"ตั้งแต่ท้องก็ไม่ค่อยกล้าออกไปไหน กลัวคนเห็น กลัวคนมอง รู้สึกอายคนที่ท้องก่อนแต่ง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

"ก็รู้สึกอายค่ะที่ท้องในวัยเรียน ก็ยอมรับผิดเพราะมันเกิดขึ้นมาแล้วแก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว แต่ไม่เข้าใจว่า ทำไมต้องมองด้วยสายตาแบบนั้น เหมือนเราไม่ใช่คน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2)

"เวลาไปฝากท้องที่โรงพยาบาลก็มักจะมีคนชอบถามทุกครั้งว่าหนูอายุเท่าไหร่ แล้วสายตาของพวกเขาก็จะมองมาทางหนูแล้วก็ท้องของหนู หนูรู้สึกอายค่ะ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7)

หาทางเลือกสำหรับก้าวต่อไปของชีวิต

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานต่างก็ยอมรับว่า ทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้สำหรับพวกเขามีเพียงสองทางคือ การทำแท้งและการยอมเปิดเผยการตั้งครรภ์ต่อสาธารณชนเท่านั้น

ลังเลใจ แม้ว่าการทำแท้งจะเป็นการยุติปัญหาภายใต้ระยะเวลาอันรวดเร็วของผู้หญิง เพราะภายหลังการทำแท้งก็สามารถกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติ แต่ทว่าสำหรับสังคมไทยและการทำแท้งนั้นถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม การเลือกที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์เป็นอีกหนทางหนึ่งของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพราะเป็นวิธีการที่รอมชอมอย่างที่สุด เพราะไม่มีเรื่องของการทำบาปและการทำผิดกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"ตอนที่รู้ตัวว่าท้องก็คิดว่าจะไปทำแท้ง แต่พอคุยกับแม่ แม่บอกว่าไม่ต้องไปทำกลัวบาป เพราะเคยไปดูหมอดูกับแม่ แม่เคยทำแท้ง หมอดูเค้าบอกแม่ว่า ลูกที่เราไปทำแท้งเค้ายังตามเรามาตลอด แม่ก็เลยกลัวหนูเป็นแบบแม่" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

"ท้องทั้งๆ ที่ยังเรียนไม่จบ พ่อแม่ก็จะเสียใจยิ่ง ถ้าชาวบ้านรู้กันว่าหนูท้อง เขาก็จะเล่าลือกัน น้องไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ ไม่อยากอายคน จะทำแท้งแฟนก็บอกว่าไหนๆ ก็มีแล้วก็มีซะ ไปทำแท้งจะบาป ตอนนั้นเลยรู้สึกสับสนอยู่ ไม่รู้จะเอาไงดี" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6)

ตัดสินใจเปิดเผยการตั้งครรภ์ เมื่อได้ลองไตร่ตรองหรือได้ลองพยามทำแท้ง ด้วยวิธีการที่ตนเองคิดหรือได้รับคำแนะนำแล้วแต่ไม่สำเร็จ และไม่สามารถยุติการตั้งครรภ์ของตนเองได้ ท้ายที่สุดเพื่อแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จึงต้องตัดสินใจที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์ของพวกเขา ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"พอรู้ว่าท้อง ตอนแรกก็หาทุกวิถีทางจะไปทำแท้งก็ไม่กล้า ไปถึงคลินิกแล้วก็ไม่กล้าทำ ท้องก็โตขึ้นทุกๆ วัน เครียดมากไม่รู้จะทำยังไง สุดท้ายคิดว่าเป็นไงเป็นกัน หนูก็เลยตัดสินใจบอกแม่ว่าท้อง ตอนที่ท้องได้ 5 เดือนกว่าๆ แม่ก็บอกว่าในเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว ทำอะไรไม่ได้แล้ว ก็ต้องดูแลลูกในท้องให้ดีที่สุด แม่ก็เลยพาไปฝากท้องที่โรงพยาบาล" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

"หนูไม่กล้าบอกแม่ว่าท้อง มาบอกตอน 6 เดือน แม่ร้องไห้เลย แม่บอกว่าสายไปแล้ว ทำแท้งทำอะไรไม่ได้แล้ว แต่ไม่เป็นไร หลานคนเดียว แม่เลี้ยงได้ แม่ถามว่า ทำไมไม่บอกแม่ตั้งแต่แรก หนูบอกแม่ว่า หนูไม่กล้า กลัวแม่ดุ แม่รับไม่ได้แล้ว หนูก็ถามว่า แม่โกรธมั๊ย แม่บอกไม่โกรธ หลานคนเดียว แม่เลี้ยงได้" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

จากการสัมภาษณ์พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมีความเป็นห่วงกังวล ได้แก่ สภาวะของทารกภายในครรภ์ และการแสดงบทบาทของการเป็นมารดา ซึ่งรายละเอียดของทั้งสองประเภทและประเภทย่อยนั้น มีดังนี้

ห่วงกังวลสภาวะของทารกภายในครรภ์

สภาวะของทารกภายในครรภ์ เป็นหนึ่งในความกังวลของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่

ได้แต่งงาน การที่พวกเขากลัวว่า ทารกในครรภ์จะไม่แข็งแรงสมบูรณ์นั้น เป็นเพราะที่ผ่านมาเขาพยายามทำแท้ง และมีการดูแลตนเองที่ไม่เหมาะสม

การพยายามทำแท้ง หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ส่วนใหญ่พยายามทำแท้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ให้ข้อมูลบางคนพยายามทำแท้งด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การกินยาบางชนิด ดื่มเหล้า บีบท้อง กดท้อง แต่ก็ไม่สำเร็จ แต่เมื่อเขาตัดสินใจที่จะตั้งครรภ์ต่อไปพวกเขาก็รับรู้ว่าการพยายามทำแท้งของพวกเขา อาจมีผลต่อทารกในครรภ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทารกในครรภ์ อาจไม่สมบูรณ์แข็งแรงหรือพิการ ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งอธิบายว่า

"ตอนที่หนูท้องได้สามเดือน หนูก็ปรึกษากับแฟนว่า จะเอาออกเลย ไปซื้อยาสตรีเบนโลมากิน หนูกินไปสองขวด แต่ก็ไม่เห็นมีอะไรออกมา พอมาฝากท้องหมอบอกว่าจะอัลตร้าซาวด์ หนูยิ่งรู้สึกเครียดมากเพราะรู้สึกกังวลว่า ลูกในท้องจะพิการ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11)

"หนูเคยพยามที่จะทำแท้งโดยการกินเหล้าขาวสลับกับกินเหล้ายาดองหลายครั้ง มากินยาสตรีเบนโลอีกขวดหนึ่ง แบ่งกิน 3 ครั้ง แต่ก็ไม่แท้ง หนูเลยรู้สึกผิดต่อลูกในท้อง ตลอดเวลากลัวว่าลูกในท้องจะออกมาไม่สมบูรณ์" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6)

พฤติกรรมการดูแลตนเองในขณะตั้งครรภ์ไม่เหมาะสม การปฏิบัติตนขณะตั้งครรภ์ที่ไม่เหมาะสม เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน รู้สึกห่วงกังวลว่าทารกในครรภ์จะไม่สมบูรณ์แข็งแรง การตั้งครรภ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวล ตั้งใจปิดบังผู้อื่นไม่ให้รู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ตลอดจนปฏิเสธการกำเนิดของลูก ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"ตอนแรกๆ ที่รู้ว่าท้องก็พยายามใส่เสื้อผ้ารัดๆ กลัวคนเห็น กระโดดด้วยอะไรด้วยคิดว่าเผื่อจะทำให้แท้ง แต่ตอนนี้รู้สึกกังวลว่า สิ่งที่เราทำไปทั้งหมดมันจะเป็นอันตรายกับลูกรึเปล่า" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7)

"ตอนแรกหนูไม่รู้เลยว่าตัวเองท้อง เพราะปกติเป็นคนที่เป็นเมนส์ไม่สม่ำเสมออยู่แล้ว บางเดือนก็มา บางเดือนก็ไม่มา ไม่เคยปวดหัว ไม่คลื่นไส้อาเจียน มารู้ทีคือ ใส่เสื้อผ้าไม่ได้ มันคับ ทีนี้ก็ไปตรวจเค้าบอกว่าท้อง 5 เดือนแล้ว หนูก็เลยรู้สึกกังวลว่าลูกจะไม่แข็งแรงเพราะก่อนหน้านี้กินเหล้าบ้าง แล้วก็เที่ยวดึกๆ ตามปกติไม่ได้ดูแลตัวเองเป็นพิเศษเลย" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1)

ห่วงกังวลการแสดงบทบาทของการเป็นมารดา

การแสดงบทบาทของการเป็นมารดา เป็นอีกประเภทหนึ่งของความห่วงกังวลของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ซึ่งการแสดงบทบาทของการเป็นมารดา แบ่งออกเป็นสองหัวข้อย่อย ได้แก่ ขาดความมั่นใจในการดูแลทารก และไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูทารก

ขาดความมั่นใจในการดูแลทารก เมื่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ก้าวผ่านระยะของการปกปิดการตั้งครรภ์มาสู่การเปิดเผยการตั้งครรภ์ พวกเขายอมรับว่า ไม่มีความมั่นใจในการดูแลทารกหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นคิดว่า การเลี้ยงดูทารกนั้นจะต้องมีทักษะ โดยจะเริ่มคิดทบทวนความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูก มีความวิตกกังวล และเริ่มเตรียมตัวเป็นมารดา โดยการสังเกตญาติหรือเพื่อนบ้าน ตลอดจน การหาโอกาสที่จะฝึกเลี้ยงทารกตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการเลี้ยงดูลูกของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"หนูไม่แน่ใจเลยว่าจะเลี้ยงลูกได้ดีแค่ไหน กลัวทำให้ลูกร้อง กลัวทำให้ลูกเจ็บ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 7)

"เคยดูข่าว แม่นอนทับลูกตัวเองตาย หนูก็กลัวว่าจะเผลอไปนอนทับลูกเข้า เพราะไม่เคยมี

ประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็กเลย" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 3)

"กลัวเลี้ยงลูกไม่เป็น ไม่เคยอุ้มเด็ก ไม่เคยเลี้ยงเด็กแบเบาะเลย คิดว่าถ้าคลอดลูกออกมาจริงๆ จะขอให้แม่มาช่วยเลี้ยงสักพัก" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8)

ความไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูทารก หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตัดสินใจที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์และให้การตั้งครรภ์ดำเนินต่อไปจนครบกำหนด ภาระหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบและเลี้ยงดูทารกจะตกเป็นของเธอนับตั้งแต่วินาทีนั้นเป็นต้นไป ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

"หนูกับแฟนเราสองคนไม่มีเงินฝากธนาคารเลย ช่วงแรกๆ ก็หวังพึ่งพ่อกับแม่ก่อน หนูรู้ว่าตอนลูกคลอดต้องใช้เงินทุกอย่าง แต่หลังจากนั้นก็ต้องมาคิดหนักเรื่องค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพราะพ่อกับแม่ก็มีภาระรายจ่ายต้องส่งน้องหนูเรียน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

"ช่วงหลังคลอด หนูคงต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูก แฟนทำงานคนเดียว แต่หนูคิดว่า ลำพังรายได้ของแฟนคนเดียวคงไม่พอใช้จ่ายเพียงพอเรื่องนี้ ก็ทำให้คิดมากอยู่ว่าจะมีเงินพอใช้สำหรับเลี้ยงลูกมั๊ย" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 13)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า มีสองหมวดหมู่ในการเตรียมตนเองสำหรับบทบาทการเป็นมารดา ได้แก่ เตรียมตนเองสำหรับการดูแลทารกแรกเกิด และการเตรียมของใช้และสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กแรกเกิด

เตรียมตนเองสำหรับการดูแลทารก

เตรียมตนเองสำหรับการดูแลทารกแรกเกิด เป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมที่จะเป็นแม่ ผู้ให้ข้อมูลที่เปิดเผยการตั้งครรภ์ต่อสังคมแล้ว ก็จะมีการเตรียมของตัวเองในการดูแลทารกของพวกเขาด้วยการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลทารกแรกเกิด

การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลได้เตรียมตนเองในการดูแลทารกแรกคลอดโดยการหาข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิดและจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้ข้อมูลจากบุคคลนั้นรวมถึงจากมารดาของพวกเขาเอง หญิงที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกและผู้ให้บริการทางด้านสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

"แม่ของหนูสั่งว่า หนูต้องดูแลลูกให้ดีๆ เวลาเค้าหิวนมหรือไม่สบายเนื้อไม่สบายตัว เค้าก็จะร้องไห้ ให้หนูคอยสังเกตลูกดีๆ จะได้รู้ว่าที่เค้าร้องไห้นั้นมันเป็นเพราะอะไร" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 14)

"หนูเคยเห็นเพื่อนอาบน้ำสระผมให้ลูกเห็นเค้าทำแล้ว แอบคิดว่า เอแล้วเราจะทำได้มั๊ยนะกลัวทำลูกตกน้ำ พอดูเพื่อนทำบ่อยๆ ก็คิดว่า เราก็ต้องทำได้เหมือนกัน" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 16)

บุคลากรทางด้านสุขภาพ เป็นอีกแหล่งข้อมูลหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกี่ยวกับการดูแลทารกแรกเกิด แต่ในความเป็นจริงมีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วมรับฟังการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์ และการเตรียมตัวก่อนคลอดที่สอนโดยผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลบางคนบอกว่าพวกเขารู้สึกไม่สะดวกใจที่จะเข้ารับฟังเรื่องการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์และการเตรียมตัวก่อนคลอดเพราะรู้สึกอายเพราะหากมีคนอื่นๆ รู้ว่าพวกเขาตั้งครรภ์คนอื่นๆ ก็จะนินทา ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"หนูมาตรวจท้องตอนเช้าแล้วรีบกลับเลย เขาสอนการปฏิบัติตัวช่วงบ่ายก็ไม่เคยได้อยู่ฟัง เพราะอายคน ไม่อยากเจอคนรู้จัก หนูรู้สึกอายเมื่อต้องเจอพวกเขา" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 8)

การเตรียมของใช้และสภาพแวดล้อมสำหรับทารกแรกเกิด

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีงานทำ ดังนั้นในการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ สำหรับทารกที่กำลังจะคลอดจึงได้รับการ

สนับสนุนช่วยเหลือจากบิดามารดาและญาติพี่น้อง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังนี้

"แม่พาหนูไปซื้อผ้าอ้อม ที่นอน เสื้อผ้า ผ้ายางรองฉี่ ไว้ให้ลูก หนูเอามาซักแล้วก็ใส่ตะกร้าเตรียมไว้ วันที่ไปคลอดก็จะเอาไปด้วย" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 12)

"แม่เตรียมราดพื้นปูนตรงใต้ถุนบ้าน เพราะตอนกลางวัน จะเอาลูกลงมาเลี้ยงข้างล่าง อากาศจะได้ถ่ายเทสะดวก เด็กจะได้สบายเนื้อสบายตัว ไม่งอแง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

การวางแผนอนาคตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ได้แก่ การวางแผนสำหรับการเลี้ยงดูบุตรและการวางแผนสำหรับการทำงาน และการกลับเข้าไปยังระบบการศึกษา

การวางแผนสำหรับการเลี้ยงดูบุตร

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงดูลูกของพวกเขาให้ดีที่สุด การวางแผนเหล่านี้ถูกอธิบายในแง่ของ เลี้ยงดูลูกไม่ให้เป็นแบบที่เธอเป็น และเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีของสังคม

เลี้ยงดูลูกไม่ให้เป็นแบบที่เธอเป็น หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นคิดว่า การตั้งครรภ์ก่อนแต่งงานเป็นประสบการณ์ที่เลวร้าย พวกเธอคิดว่า ถ้าพวกเขาเดินตามที่พ่อแม่แนะนำหรือคำสั่ง พวกเขาก็จะสามารถประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษาและมีหน้าที่การงานที่ดี พวกเขาจึงตั้งใจและวางแผนอนาคตที่จะให้ลูกได้มีการศึกษาที่ดี จบมาจะได้มีงานที่ดีๆ ทำ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

"หนูอยากให้ลูกเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน มีอนาคตที่ดี ไม่เป็นเหมือนหนู" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5)

"หนูจะเลี้ยงลูกของหนูด้วยความรัก จะอบรมสั่งสอนเขาให้ดี หนูจะเป็นทั้งแม่แล้วก็เพื่อนที่ดีของเขา ให้เขาคุยกับหนูได้ทุกๆ เรื่อง เขาจะต้องมีอนาคตที่ดีกว่าหนู" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2)

เลี้ยงลูกให้เป็นคนดีของสังคม หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ต้องการให้ลูกเป็นคนดีของสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี เป็นเด็กที่มีระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา พวกเธอเองก็จะคอยให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

"หนูจะคอยอบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นเด็กว่านอนสอนง่าย ไม่เถียงพ่อแม่" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 14)

ผู้ให้ข้อมูลยังสะท้อนให้เห็นว่า การเป็นเพื่อนสนิทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของลูกของพวกเขา ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสอนลูกของพวกเขาให้เป็นคนดี

"จะให้ความรัก ความสนิทสนมกับลูก เพราะเวลาเขามีปัญหาอะไร เขาจะได้กล้าบอกกล้าเล่าให้เราฟัง" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4)

การวางแผนสำหรับการทำงานและการกลับเข้าไปยังระบบการศึกษา

การสำเร็จการศึกษาและมีหน้าที่การงานที่ดี เป็นการวางแผนสำหรับอนาคตอย่างหนึ่งของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เมื่อหญิงตั้งครรภ์ยอมรับและเปิดเผยการตั้งครรภ์ต่อสาธารณชนแล้ว เขาก็วางแผนที่จะหางานทำ แล้วก็เลี้ยงดูทารก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบางส่วนที่วางแผนจะกลับไปเรียนหนังสือในระดับสูงต่อไป

การออกไปหางานทำ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน มีการวางแผนที่จะออกไปหางานทำ โดยจะให้พ่อแม่ช่วยดูแลลูกให้ระหว่างที่เธอออกไปทำงาน นอกจากนี้แล้ว ระยะเวลาการให้นมบุตรก็มีความสัมพันธ์กับการทำงานของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ให้ข้อมูลวางแผนที่จะให้ลูกได้กินนมแม่ ประมาณสามถึงหกเดือน หลังจากนั้นจึงค่อยออกไปหางานทำ

"หนูคิดว่าถ้าให้ลูกกินนมครบหกเดือนแล้วก็จะออกไปหางานทำแต่คงทำงานแถวๆ นี้แหละ พอตอนเย็นเลิกงานก็จะกลับมาเลี้ยงลูก ตอน

กลางวันออกไปทำงาน แม่จะมาช่วยเลี้ยงลูกให้" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11)

สำหรับหญิงตั้งครรภ์บางรายต้องออกไปทำงานอยู่กับสามีที่ต่างจังหวัด พวกเขาก็จะให้พ่อกับแม่ดูแลลูกให้ โดยที่พวกเขาจะส่งเงินมาให้ใช้ในการเลี้ยงดูลูกของเขา

"เลี้ยงลูกสักสามเดือนก็จะไปทำงานที่ระยองกับแฟน จะให้แม่แฟนเลี้ยงลูกแล้วส่งเงินมาให้แกเป็นรายเดือน ต้องช่วยกันทำงานสองคนกับแฟน เพราะถ้าลูกโตขึ้นมาคงต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เยอะ แม่แฟนก็ยินดีจะเลี้ยงลูกให้"

การกลับไปเรียนหนังสือต่อให้จบ การกลับเข้าไปเรียนต่อให้จบภายหลังคลอดลูกแล้ว ก็เป็นอีกหนึ่งหมวดหมู่ย่อยของการวางแผนสำหรับอนาคตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนสะท้อนให้ความสำคัญของการเรียนพวกเขามองว่า การเรียนให้จบในระดับอุดมศึกษาจะช่วยให้พวกเขามีอนาคต และมีหน้าที่การงานที่ดีตามไปด้วย และเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะทำให้พ่อแม่เกิดความภาคภูมิใจในตัวของเธอ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวดังต่อไปนี้

"หนูต้องกลับไปเรียนจนจบอย่างน้อยก็จะได้มีอนาคตที่ดี ทำให้พ่อกับแม่ภูมิใจ" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10)

"พ่อกับแม่บอกให้หนูกลับไปเรียนต่อ ส่วนลูกเดี๋ยวพ่อกับแม่จะช่วยเลี้ยงให้ หนูว่าแบบนี้ก็ดีเหมือนกัน เพราะถ้าจบสูงทำงานก็ไม่ลำบาก จะได้มีเงินมาเลี้ยงลูก" (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1)

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประสบการณ์ของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในภาคเหนือของประเทศไทย ผ่านการตีความหมายและการอธิบายของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การรับรู้ต่อการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

ความรู้สึกต่อการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานของผู้ให้ข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มี 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง และชีวิตของการเป็นวัยรุ่นได้สิ้นสุดลง เนื่องจากสังคมไทยปลูกฝังในเรื่องบรรทัดฐานทางเพศและการตั้งครรภ์ที่ค่อนข้างสูง โดยจะกำหนดให้การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้ภายใต้ระบบของสถาบันครอบครัวเท่านั้น ดังนั้นกรณีที่ผู้หญิงโสดตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ในขณะที่อยู่ในวัยเรียน จึงกลายเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการถูกคนในสังคมตีตราว่าเป็นผู้หญิงใจง่าย สำส่อน และสมควรต้องได้รับการประณามหรือถูกติฉินนินทา (วิทิตา, 2551) การที่คนในสังคมทั่วไปหรือแม้แต่ตัวผู้หญิงเอง ถูกหล่อหลอมด้วยบรรทัดฐานทางเพศอย่างเข้มงวดเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว โดยเฉพาะเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ก่อนสมรสก็จะยิ่งรู้สึกตระหนกตกใจ หวาดหวั่น วิตกกังวลและตึงเครียด กดดัน อับอาย และรู้สึกต้องรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยจะยอมรับการตั้งครรภ์ก็ต่อเมื่อหญิงผู้นั้นได้แต่งงานแล้วเท่านั้น และหากการตั้งครรภ์นั้นเกิดขึ้นโดยไม่ได้แต่งงานก็จะถูกคนในสังคมประณาม (สุนารี, 2546) ในทำนองเดียวกัน การศึกษาในประเทศอินเดียพบว่า วัยรุ่นหญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานและเกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ขึ้นมานั้น เป็นเหตุให้พวกเธอเหล่านั้นรู้สึกเป็นทุกข์และอับอายต่อผู้คนในสังคม และการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นนั้นก็ไม่เป็นที่ยอมรับของบิดามารดาและตัวเธอเองอีกด้วย (Jejeebhoy, Kalyanwala, Zavier, Kumar, & Jha, 2010) จากการศึกษาหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ที่พักพิงในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพในเขตกรุงเทพฯ พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้ให้ข้อมูลว่า พวกเขาถูกกล่าวหาจากชุมชนว่า เป็นผู้หญิงที่ไม่ดีเพราะการตั้งครรภ์ของพวกเขาเกิดขึ้นโดยไม่

ได้แต่งงาน และพวกเขายังไร้ซึ่งที่พึ่งพาจากผู้ปกครองและญาติมิตร (สิรินุช, 2548) จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้แต่งงานในประเทศศรีลังกาพบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานจะถูกคนในสังคมตราหน้าว่าเป็นหญิงที่ไม่ดี (Olsson & Wijewardena, 2010) การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานนั้น ส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกว่าเป็นการสูญเสียความบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงควรหวงแหนไว้ เพราะหากว่าตนเสียมันไปแล้วก็จะทำให้ตนหมดคุณค่า และไม่ได้รับการยกย่องเชิดชูให้จัดพิธีแต่งงาน หากเกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานขึ้นจะถูกสังคมตัดสินว่าเป็นคนไม่มีคุณค่า ถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ทำให้พวกเขาสูญเสียคุณค่าในตนเองและรู้สึกอับอายต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เนื่องจากความเป็นหญิงที่บริสุทธิ์ถือเป็นคุณค่าของความเป็นผู้หญิงที่ดี (Wahn, Nissen, & Ahlberg, 2005) การตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของตัววัยรุ่นเองที่คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่ได้รับเกียรติหรือการยกย่องเชิดชูใดๆ หากยังทำให้ครอบครัวและวงศ์ตระกูลเสื่อมเสียเกียรติและศักดิ์ศรีอีกด้วย (Wei & Yu, 2009)

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานได้สะท้อนออกมาให้เห็นว่า การตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้การได้ใช้ชีวิตในแบบของวัยรุ่นได้สิ้นสุดลงในลักษณะของการถูกตัดขาดจากเพื่อน และไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของหญิงวัยรุ่นนั้น ส่งผลให้พวกเธอไม่สามารถใช้ชีวิตในแบบของวัยรุ่นได้อีกต่อไป ทำให้พวกเธอต้องมีภาระรับผิดชอบมากขึ้น (East, Chien, & Barber, 2012) นอกจากนี้จากการศึกษาของ วิทิตา (2551) พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกอายเกี่ยวกับคำติฉินนินทาของคนในสังคมพวกเขา จึงพยามหลีกเลี่ยงการออกไปพบปะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนๆ จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานของหญิงวัยรุ่นนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้การได้ใช้ชีวิตในแบบของวัยรุ่นได้สิ้นสุดลงในลักษณะของการถูกตัดขาดจากเพื่อน และไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นของวัยรุ่น ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ เหวย และหยู่ (Wei & Yu, 2009) ที่กล่าวถึงการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของวัยรุ่นที่ยังไม่ได้แต่งงานนั้น มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตวัยรุ่นหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการสูญเสียเพื่อน และสูญเสียการออกไปมีกิจกรรมทางสังคมของพวกเธอ จากการศึกษานี้พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานส่วนใหญ่ต้องการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา พวกเธอเชื่อว่า การจบการศึกษาในระดับสูงจะทำให้พวกเธอมีอนาคตที่ดี มีโอกาสได้งานที่ดีและเมื่อพวกเธอตั้งครรภ์ก็เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ต้องออกจากโรงเรียน เนื่องจากรู้สึกอายครูและอายเพื่อน ทำให้พวกเธอสูญเสียโอกาสทางการศึกษา รู้สึกว่าตัวเองหมดอนาคตทางการเรียน ซึ่งจากการศึกษานี้มีความคล้ายคลึงกับการศึกษาในประเทศสวีเดนที่พบว่า วัยรุ่นอเมริกันที่ตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือตำหนิจากเพื่อนๆ และครู (Wahn, Nissen, & Ahlberg, 2005)

การตอบโต้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

การตอบโต้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน จากการศึกษานี้แบ่งได้เป็นสองหมวดหมู่ ได้แก่ การมีปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบ และตัดสินทางเลือกสำหรับก้าวต่อไปของชีวิต ตามบรรทัดฐานของสังคมและความคาดหวังของพ่อแม่ วัยรุ่นที่ดีควรจะตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาวิชาความรู้ และการที่วัยรุ่นตั้งครรภ์โดยไม่ได้แต่งงานนั้นก็ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม การมีปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบสามารถอธิบายออกมาในแง่ของตกใจ

ความวิตกกังวล และความรู้สึกอาย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า การตั้งครรภ์ครั้งนี้เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์และเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกตระหนกเมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์และอยากให้สิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นมันเป็นเพียงแค่ความฝัน พวกเขารู้สึกรับไม่ได้ต่อเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น (Hueston, Geesey, & Diaz, 2008) นอกจากนี้ จากการศึกษาประสบการณ์การเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในครั้งนี้ยังพบอีกว่า ความวิตกกังวล ก็เป็นปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบอีกลักษณะหนึ่งของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เพราะส่วนใหญ่การตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์ เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ขึ้น วัยรุ่นก็จะมีความวิตกกังวลและสับสนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นไทยที่พักอาศัยในบ้านพักเด็กและสตรี เนื่องจากกลัวทางครอบครัวรับรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของพวกเธอ นอกจากนี้ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตั้งใจที่จะปกปิดการตั้งครรภ์จากครอบครัวโดยการออกไปอาศัยอยู่ที่อื่นจนกว่าจะคลอด เนื่องจากเกรงว่าหากบิดามารดาหรือคนในครอบครัวทราบพวกเธอจะโดนต่อว่าหรือการตำหนิที่รุนแรง (สิรินุช, 2548)

หาทางเลือกสำหรับก้าวต่อไปของชีวิต เมื่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ที่พวกเขาเผชิญกับภาวะที่เรียกว่า กลืนไม่เข้า คายไม่ออกเนื่องจากพวกเขายังไม่พร้อมที่จะมีลูก และรู้สึกถึงความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอนาคตของพวกเขา พวกเขาต้องตกอยู่ในสภาวะของการที่จะต้องตัดสินใจว่าตั้งครรภ์ต่อไปจนครบกำหนดคลอดหรือจะตัดสินใจทำแท้ง แม้ว่าการทำแท้งจะเป็นการยุติปัญหาภายใต้ระยะเวลาอันรวดเร็ว เพราะภายหลังการทำแท้งก็สามารถกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ออยสัน และวิจิวาเดนา (Olsson & Wijewardena, 2010) ที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา ได้มีการพยายามทำแท้งเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตีตราทางสังคม แต่ทว่าสำหรับสังคมไทยแล้ว การทำแท้งนั้นถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม การเลือกที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์เป็นอีกหนทางหนึ่งของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพราะเป็นวิธีการที่รอมชอมอย่างที่สุด เพราะไม่มีเรื่องของการทำบาปและการทำผิดกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้ว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะรู้สึกอายต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น แต่พวกเขาตัดสินใจที่จะเปิดเผยการตั้งครรภ์ของพวกเขาให้กับผู้ปกครองรับทราบ เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากครอบครัวในการพาไปรับบริการฝากครรภ์ที่สถานบริการทางด้านสุขภาพและการดูแลในระยะตั้งครรภ์และการให้บริการการดูแลก่อนคลอด

ความห่วงกังวลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

สภาวะของทารกภายในครรภ์ และการแสดงบทบาทของการเป็นมารดา เป็นความห่วงกังวลหลักของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน โดยสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์สภาวะของทารกภายในครรภ์ ความห่วงกังวลว่าทารกในครรภ์ของพวกเขาจะพิการหรือปัญญาอ่อนเป็นเรื่องธรรมดาในหมู่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่พยายามทำแท้งแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ให้ข้อมูลบางคนพยายามทำแท้งด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การกินยาบางชนิด ดื่มเหล้า บีบท้อง กดท้อง แต่ก็ไม่สำเร็จ แต่เมื่อเขาตัดสินใจที่จะตั้งครรภ์ต่อไปพวกเขาก็รับรู้ว่า การพยายามทำแท้งของพวกเขาอาจมีผลต่อทารกในครรภ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทารกในครรภ์อาจพิการ ผลการวิจัยมีความคล้ายคลึงกับการศึกษาในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในกรุงเทพฯ ซึ่งพวกเขากำลังกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของทารกในครรภ์ กลัวทารกออกมาพิการไม่สมบูรณ์

แข็งแรง (Jejeebhoy et al., 2010) สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่ พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความกังวลว่าทารกในครรภ์ของพวกเธอจะไม่สมบูรณ์เพราะพวกเธอไม่เคยดูแลตัวเองเลยขณะตั้งครรภ์ (Atuyambe, Mirembe, Annika, Kirumira, & Faxelid, 2009) จะเห็นได้ว่าจากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การตั้งครรภ์ทำให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ที่ไม่ได้แต่งงานเป็นห่วงกังวลทารกในครรภ์ของตนเองมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ได้กระทำต่อทารกในครรภ์ในทางที่ไม่ดี

การแสดงบทบาทของการเป็นมารดาหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานยังมีความห่วงกังวลเกี่ยวกับความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรของพวกเขา เพราะพวกเขาเห็นว่าตัวเองอายุยังน้อยและยังไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารก ตลอดจนขาดความมั่นใจในการดูแลเด็ก จากการศึกษาในแอฟริกาใต้พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการรับรู้ว่าการตั้งครรภ์และการให้กำเนิดทารกส่งผลให้พวกเธอต้องมีภาระรับผิดชอบกับชีวิตที่จะเกิดมาอย่างเต็มที่ แต่พวกเขาก็ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการที่จะดูแลทารก (Sindiwe, Dalena, & Juanita, 2012) คล้ายคลึงกับการศึกษาในประเทศแคนาดาที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีงานทำส่งผลให้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบิดามารดาในการดูแลทารก ดังนั้นพวกเขาจึงรู้สึกว่าไม่มีความพร้อมที่จะเลี้ยงดูลูกของพวกเขาด้วยตัวเอง (Al-Sahab et al., 2012)

การเตรียมตนเองสำหรับบทบาทการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

การเตรียมตนเองสำหรับการดูแลทารกหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน รู้สึกไม่มีความมั่นใจที่จะเป็นแม่และเลี้ยงลูกด้วยตัวเอง ดังนั้นการแสวงหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลตนเองและทารกแรกคลอดจากมารดาและเครือญาติที่มีประสบการณ์ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพราะพวกเธอต้องปรับตัว เตรียมตัวดูแลตนเองและบุตรในระยะหลังคลอด ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับหญิงวัยรุ่นที่ไม่เคยมีประสบการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิด สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลทารกจากผู้เป็นแม่และหญิงตั้งครรภ์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลทารกแรกเกิด เพราะพวกเขาเชื่อว่าคนเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีใกล้ชิดกับพวกเธอมากที่สุดและเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการดูแลลูกได้ (Atuyambe et al., 2009) บุคลากรทางด้านสุขภาพเป็นอีกแหล่งข้อมูลหนึ่งที่มีสำคัญสำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกี่ยวกับการดูทารกแรกเกิด แต่ในความเป็นจริงจากการศึกษา พบว่า มีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วมรับฟังการสอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์และการเตรียมตัวก่อนคลอดที่สอนโดยผู้ให้บริการด้านสุขภาพ เนื่องจากพวกเขารู้สึกไม่สะดวกใจที่จะเข้ารับฟังเรื่องการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์และการเตรียมตัวก่อนคลอดเพราะรู้สึกอายเพราะหากมีคนอื่นๆ รู้ว่าพวกเขาตั้งครรภ์ คนอื่นๆ ก็จะนินทา จากการศึกษาในแคนาดา พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรู้สึกคับข้องใจที่จะเข้ารับฟังการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนคลอดเพราะรู้สึกอาย นอกจากนี้แล้วการเตรียมของใช้และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็กแรกเกิดเป็นหมวดหมู่อีกประการของการเตรียมตัวที่จะเป็นแม่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีงานทำ ดังนั้นในการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ สำหรับทารกที่กำลังจะคลอดจึงได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบิดามารดาและญาติพี่น้อง (Al-Sahab et al., 2012)

การวางแผนอนาคตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมีการ

วางแผนเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร และการวางแผนสำหรับการทำงานและการกลับเข้าไปยังระบบการศึกษา การวางแผนสำหรับการเลี้ยงดูบุตรของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานนั้น พวกเขามีความตั้งใจที่จะเลี้ยงดูลูกของพวกเขาให้ดีที่สุด เพราะการที่พวกเขาถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นเด็กเลว พวกเขาจึงวางแผนที่จะอบรมสั่งสอนลูกของพวกเขาไม่ให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างจากพวกเขาไม่ให้คนอื่นมาว่าได้ การวางแผนเหล่านี้ถูกอธิบายในแง่ของการเลี้ยงดูลูกไม่ให้เป็นแบบที่เธอเป็น และเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีของสังคม สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศแคนนาดา ที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นคิดว่าจะเลี้ยงดูลูกให้ดีที่สุด จะตั้งใจอดทนทำงานเพื่อลูกและจะเสียสละทุกอย่างเพื่อลูก และจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นซึ่งพวกเธอคิดว่าการตั้งครรภ์ก่อนแต่งงานเป็นประสบการณ์ที่เลวร้าย ถ้าพวกเขาเดินตามที่พ่อแม่แนะนำหรือคำสั่ง พวกเขาก็จะสามารถประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษาและมีหน้าที่การงานที่ดี พวกเขาจึงตั้งใจและวางแผนอนาคตที่จะให้ลูกได้มีการศึกษาที่ดี จบมาจะได้มีงานที่ดี (Atuyambe et al., 2009)

นอกจากนี้การกลับเข้าไปเรียนต่อให้จบภายหลังคลอดลูกแล้วก็เป็นอีกหนึ่งการวางแผนสำหรับอนาคตของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานที่ได้จากการศึกษานี้ เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังคงให้ความสำคัญของการเรียน พวกเขามองว่าการเรียนให้จบมหาวิทยาลัยจะช่วยให้พวกเขามีอนาคตและมีหน้าที่การงานที่ดีตามไปด้วย และเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะทำให้พ่อแม่เกิดความภาคภูมิใจนั้นตัวของเธอ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถเรียนหนังสือต่อได้ในช่วงเวลาหนึ่งหลังจากที่รับรู้ว่าตนเองตั้งครรภ์ แต่เมื่อภาพลักษณ์เปลี่ยนแปลงจากอายุครรภ์ที่เพิ่มขึ้น หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะจัดการเรื่อง การเรียนของตนเองด้วยการพักการเรียนและลาออก การตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นขึ้นอยู่กับ ความเข้าใจและความช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลในครอบครัว ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การวางแผนการเลี้ยงดูบุตร นโยบายของโรงเรียนที่เรียนอยู่ แม้ว่าในปัจจุบันทางสถานศึกษาต่างๆ มีนโยบายในการให้โอกาสวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ได้ศึกษาต่อจนจบได้ แต่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเองที่รู้สึกอายเพื่อน อายครู ไม่อยากไปโรงเรียน จึงตัดสินใจหยุดเรียนในช่วงตั้งครรภ์และก็วางแผนจะกลับเข้าไปเรียนให้สำเร็จการศึกษาเพื่อการมีอนาคตที่ดี

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเผยแพร่แก่พยาบาลและทีมสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน ในแง่การให้การยอมรับและสนับสนุนการดูแลสุขภาพตามมุมมองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพื่อสามารถให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับการพยาบาลตรงตามความต้องการ

2. ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของคลินิกฝากครรภ์ให้เป็นสัดส่วน เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน สามารถเปิดเผยข้อมูลของพวกเขาโดยไม่รู้สึกอับอายต่อหญิงตั้งครรภ์อื่นๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

3. ประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยให้คำปรึกษาหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน เพื่อเพิ่มโอกาสเข้าถึงข้อมูลและความต้องการของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงาน

ด้านการศึกษาพยาบาล

เน้นการนำความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานมาปรับใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพยาบาลที่คำนึงถึงบริบททางสังคมของผู้รับบริการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความเข้าใจในการให้บริการที่สอดคล้องกับบริบท

ของผู้รับบริการในกลุ่มของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานอย่างเหมาะสม

ด้านการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ของการเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่ได้แต่งงานในระยะยาว ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีรายนามดังต่อไปนี้รองศาสตราจารย์เทียมศร ทองสวัสดิ์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี ลิ้มชัยอรุณเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชามญชุ์ ปุณโณทก อาจารย์ขวัญจิต มหากิตติคุณ ที่ได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หญิงตั้งครรภ์ทุกท่านที่เข้าร่วมในการวิจัย ท้ายสุดขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยพะเยาที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแรงที่ช่วยให้การรังสรรค์งานวิจัยชิ้นนี้ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

บรรณานุกรม

วิทิตา สุขทั่วญาติ. (2551). *บทเรียนที่ได้จากการสะท้อนคิดของนักเรียนหญิงที่ออกกลางคันเนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์.* การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัยหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สิรินุช เสงี่ยมศักดิ์. (2548). *การเผชิญปัญหาภาวะวิกฤต ภายใต้กระบวนการตัดสินใจเพื่อตั้งครรภ์ต่อของหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ.* วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

สุนารี เลิศทำนองธรรม. (2546). *เหตุผลทางสังคมวัฒนธรรมในการตัดสินใจทำแท้งจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นหญิง.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

Al-Sahab, B., Heifetz, M., Tamim, H., Bohr, Y., & Connoly, J. (2012). Prevalence and Characteristics of Teen Motherhood in Canada. *Journal of Maternal Child Health, 16,* 228-234.

Atuyambe, L., Mirembe, F., Annika, J., Kirumira, E. K., & Faxelid, E. (2009). Seeking safety and empathy: Adolescent health seeking behavior during pregnancy and early motherhood in central Uganda. *Journal of Adolescence, 32*, 781-796.

Desocio, J. E., Holland, M. L., Kitzman, H. J., & Cole, R. E, (2013). The Influence of Social-Developmental Context and Nurse Visitation Intervention on Self-Agency Change in Unmarried Adolescent Mothers. *Research in Nursing & Health, 36,* 158-170.

East, P. L., Chien, N. C., & Barber, J. S, (2012). Adolescents' Pregnancy Intentions, Wantedness, and Regret: Cross-Lagged Relations With Mental Health and Harsh Parenting. *Journal of Marriage and Family, 74,* 167-185.

Hueston, W. J., Geesey, M. E., & Diaz, V, (2008). Prenatal Care Initiation Among Pregnant Teens in United States: An Analysis Over 25 Years. *Journal of Adolescent Health, 42,* 243-248.

Jejeebhoy, J. S., Kalyanwala, S., Zavier, F. A., Kumar, R., & Jha, N, (2010). Experience seeking abortion among unmarried young woman in Bihar and Jharkhand, India: delays and disadvantages. *Reproductive Health Matters, 18*(35), 163-174.

Lowdermilk, D. L. & Perry, S. E, (2004). *Maternity & women's health care* (8th ed). St. Louis, MO: Mosby.

Nirattharadorn, M. (2005). *Self-esteem, social support, and depression in Thai adolescent mother.* Unpublished Master's thesis, Mahidol University, Bangkok Thailand.

Olsson, P., & Wijewardena, K, (2010). Unmarried woman's decisions on pregnancy termination: Qualitative interviews in Colombo, Sri Lanka. *Sexual & Reproductive Healthcare, 1,* 135-141.

Sindiwe, J., Dalena,V. R., & Juanita, S. D, (2012). Experiences of teenage pregnancy among Xhosa families. *Midwifery (MIDWIFERY), 28*, 190-197. depression in adolescent mother in Thailand. Unpublished doctoral dissertation, Case Western Reserve University, Cleveland (OH).

Srisaeng, P, (2003). *Self-esteem, stressful life events, social support, and postpartum depression in adolescent mother in Thailand.* Unpublished doctoral dissertation, Case Western Reserve University, Cleveland (OH).

Wahn, E. H., Nissen, E., & Ahlberg, B. M. (2005). Becoming and Being a Teenage Mother: How Teenage Girls in South Western Sweden View Their Situation. *Health Care for Women International, 26*, 591-603.

Wei, W., & YU, X. (2009). Study of Coping-competence among Unmarried Pregnant Young Woman in Three Big Cites in Chaina. *Journal of Reproduction & Contraception, 20* (3), 183-194.

Experiences After Pregnancy Among Unmarried Adolescents in Upper North*

Sasinun Punsuwun** Patcharin Sungwan** Ichaya Monsang** Patcharin Chaiban**

Abstract

Pregnancy in adolescents, especially in a group of unmarried pregnant teenagers remains the important issue that needs health care personnel to be aware of ongoing attention, particularly in terms of mother and baby health problems including physical, psychological, emotional and social. This qualitative study aimed to investigate the experience of being unmarried pregnant teenagers following their own views. Seventeen participants were purposively selected. They were: 15 to 18 years of age, being first pregnancy, having gestational age between 32 to 36 weeks, and living in the upper north of Thailand. The data were collected by using in-depth interview and were analyzed using content analysis method.

The study found that pregnant teenagers perceived that pregnancy without marriage resulted in feeling worthless and ending a teenager life. The pregnant teenagers responded to their pregnancies with negative emotional states and sought alternative ways for the next step of life. They were concerned on health conditions of their babies inside wombs and a role of being a mother. They prepared themselves for taking care of the babies and prepared things for the babies. In addition, the pregnant teenagers were planning for child care, their works, and a return to the education system.

The findings of this study can be used as an evidence for development of appropriate services and to respond to the needs of unmarried pregnant teenagers.

Keywords: experience; unmarried pregnancy; pregnancy teenagers

* The funding was supported by University of Payao, Payao province.

** Lecturer School of Nursing University of Payao, Payao province.